

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับภาวะซึมเศร้าของเด็กวัยรุ่นตอนต้น
ในจังหวัดฉะเชิงเทรา

จิราภรณ์ แสงเงิน

23 เม.ย. 2546

163822

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ธันวาคม 2545

ISBN 974-9578-87-2

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์
ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมคิด บุญเรือง)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์วิณี ชิดเชิดวงศ์)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมคิด บุญเรือง)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์วิณี ชิดเชิดวงศ์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์น้อม)

..... กรรมการ

(นายแพทย์เวทิส ประทุมศรี)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนี สรรเสริญ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 12 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2545

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา

จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำปีการศึกษา 2545

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษาและช่วยแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมคิด บุญเรือง ซึ่งเป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์วิณี ชิดเชิดวงศ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์ในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิ ศรเสริญ นายแพทย์เวทีส ประทุมศรี คณะกรรมการสอบปากเปล่า ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและแก้ไขจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ม.ร.ว.สมพร สุทัศนีย์ รองศาสตราจารย์ ดร.แก้วดา คณะวรรณ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและแก้ไขในการจัดทำเค้าโครงวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการ โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎ์ โรงเรียนคัคครุณี โรงเรียนพุทธโสธร โรงเรียนพุทธรังสี โรงเรียนสุหระาเคราะห์ โรงเรียนบางวัว โรงเรียนวัดเที่ยงพิมล मुख โรงเรียนวัดจุ๊กเฉอ โรงเรียนวัดนครเนื่องเขตและโรงเรียนเซนต์หลุยส์ ที่ให้ความอนุเคราะห์และความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล งานวิจัยในครั้งนี้จะสำเร็จไม่ได้ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือจากเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดฉะเชิงเทราที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ และคำแนะนำต่าง ๆ อีกทั้งบิดามารดาที่ให้ความรักความห่วงใย ให้กำลังใจมาโดยตลอด ขอขอบคุณน้องชายซึ่งเป็นแรงบันดาลใจสำคัญ ขอขอบคุณเป็นอย่างที่สุดสำหรับเพื่อนสนิทและผู้ใกล้ชิดที่ให้คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือพร้อมทั้งเป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัยอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนบุคคลอื่น ๆ ที่มีไ้เคยนามไว้ ณ ที่นี้ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ ซึ่งมีส่วนให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

จิราภรณ์ แสงเงิน

42923808 : สาขาวิชา : จิตวิทยาการแนะแนว ; กศ.ม. (การศึกษามหาบัณฑิต)

คำสำคัญ : ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับภาวะซึมเศร้าของเด็กวัยรุ่นตอนต้น ในจังหวัด
ฉะเชิงเทรา

จิราภรณ์ แสงเงิน : ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับภาวะซึมเศร้าของเด็กวัยรุ่น
ตอนต้น ในจังหวัดฉะเชิงเทรา (CAUSAL FACTORS RELATED TO DEPRESSION OF EARLY
ADOLESCENTS IN CHACHAENGSAO PROVINCE) อาจารย์ที่ปรึกษา : สมคิด บุญเรือง, ก.ค.,
วิณี ชิดเชิดวงศ์, กศ.ม., 149 หน้า. ISBN 974-9578-87-2

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับภาวะ
ซึมเศร้าของเด็กวัยรุ่นตอนต้น ในจังหวัดฉะเชิงเทรา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น ในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 500 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความ
สัมพันธ์เชิงสาเหตุกับภาวะซึมเศร้าของวัยรุ่นตอนต้น เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า
การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม SPSS for WINDOWS ในการหาค่าสถิติพื้นฐาน และใช้
โปรแกรม LISREL 8.50 ในการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุกับภาวะซึมเศร้าของเด็กวัยรุ่นตอนต้น
โดยรวมสูงสุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความสัมพันธ์กับเพื่อน รองลงมาคือ การอบรมเลี้ยงดู
แบบลงโทษ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา
ตามลำดับ ในขณะที่ตัวแปรสถานภาพสมรสของบิดามารดา อาชีพของมารดา และระดับการศึกษา
ของบิดาไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้า ทั้งนี้พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงกับ
ภาวะซึมเศร้าของเด็กวัยรุ่นตอนต้น ได้แก่ ผลการเรียน และความสอดคล้องในการมองโลก
ในขณะที่ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมกับภาวะซึมเศร้าของเด็กวัยรุ่นตอนต้น ได้แก่ รายได้
ของบิดามารดา และความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดามีอิทธิพล
เชิงสาเหตุทางลบกับภาวะซึมเศร้า และตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทั้งทางตรงและทางอ้อมกับ
ภาวะซึมเศร้าของเด็กวัยรุ่นตอนต้น ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ การอบรมเลี้ยงดูแบบ
ปกป้องคุ้มครอง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักและสนับสนุน การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
ความสัมพันธ์กับเพื่อน การรับรู้ตนเอง ตัวแปรทั้งหมดในโมเดลอธิบายความแปรปรวนของตัวแปร
ภาวะซึมเศร้าได้ร้อยละ 38 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และได้โมเดลความสัมพันธ์เชิง
สาเหตุปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับภาวะซึมเศร้าของวัยรุ่นตอนต้น ในจังหวัดฉะเชิงเทรา
ที่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นที่น่าสนใจและยอมรับได้

42923808 : MAJOR : GUIDANCE PSYCHOLOGY ; M.ED. (MASTER OF EDUCATION)

KEYWORD : CAUSAL FACTOR RELATED TO DEPRESSION OF THE EARLY
ADOLESCENTS IN CHACHAENGSAO PROVINCE

JIRAPORN SANGERN : CAUSAL FACTORS RELATED TO DEPRESSION OF
EARLY ADOLESCENTS IN CHACHAENGSAO PROVINCE. THESIS ADVISORS :
SOMKIT BOONRUNAG, PH.D., WINEE CHIDCHERDWONG, M.ED., 149 P.
ISBN 974-9578-87-2

The objective of this research was to determine causal factors related to depression of early adolescents in Chachaengsao Province. The sample consisted of 500 primary high school students. The research instruments used in this research were a set of rating scale questionnaires. Data were analyzed by descriptive statistical analyses through SPSS for WINDOWS and causal relationship model through LISREL version 8.50.

The findings were as follows : The variables that affected depression of the early adolescents in general with statistical significance were friend to friend relationship, upbringing through punishment, negligence upbringing and parent relationship while parents' marry status, mother's occupation and father's education had no relationship with depression. However, variables that had direct causal influence upon the depression of the early adolescents were G.P.A. and the sense of coherence mean while variables that had indirect causal influence upon the depression of the early adolescents were parent's income and parent relationship. The parent relationship had negative causal influence upon depression. The variables that had both direct and indirect causal influences upon depression of the early adolescents were upbringing through punishment, overprotection, love and support upbringing, negligence upbringing, friend to friend relationship, and self conception. All of the variables in the model accounted for 38 percent of variance with statistical significance at .01 level. The model causal factors related to depression of early adolescents in Chachaengsao Province were found of being congruous with reliable and accepted evident data.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ก
สารบัญ.....	ข
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
กรอบแนวความคิด.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	10
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะซึมเศร้าของวัยรุ่น.....	15
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวัยรุ่น.....	15
ความหมายของภาวะซึมเศร้า.....	21
แนวคิดและทฤษฎีของภาวะซึมเศร้า.....	29
ภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่น.....	32
วิธีการวัดภาวะซึมเศร้า.....	33
การช่วยเหลือผู้มีภาวะซึมเศร้า.....	33
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้าและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34

3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	52
	การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง.....	52
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	54
	การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ.....	55
	การรวบรวมข้อมูล.....	64
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
	ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน.....	68
	ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิง	
	สาเหตุกับภาวะซึมเศร้าของวัยรุ่นตอนต้น ในจังหวัดฉะเชิงเทรา.....	76
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	87
	สรุปผลการวิจัย.....	89
	การอภิปรายผล.....	91
	ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	99
	ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	100
	บรรณานุกรม.....	101
	ภาคผนวก.....	111
	ภาคผนวก ก.....	112
	ภาคผนวก ข.....	114
	ภาคผนวก ค.....	136
	ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	149

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสังกัดของโรงเรียน.....	53
2 โรงเรียนและจำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล.....	54
3 จำนวนและร้อยละของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกตามลักษณะต่าง ๆ.....	69
4 จำนวนร้อยละของตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับภาวะซึมเศร้าของเด็กวัยรุ่นตอนต้น.....	70
5 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับภาวะซึมเศร้าของวัยรุ่นตอนต้น.....	72
6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรใน โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับภาวะซึมเศร้าของเด็กวัยรุ่นตอนต้น.....	74
7 แสดงค่าสถิติประเมินความกลมกลืนของโมเดล (ก่อนปรับ) กับข้อมูลเชิงประจักษ์ในภาพรวม.....	78
8 แสดงค่าสถิติประเมินความกลมกลืนของโมเดล (ปรับใหม่) กับข้อมูลเชิงประจักษ์ในภาพรวม.....	81
9 แสดงอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อตัวแปรที่เป็นผล และอิทธิพลภายในด้วยตนเอง จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับภาวะซึมเศร้าของเด็กวัยรุ่นตอนต้น.....	83

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	โมเดลแสดงกรอบแนวความคิดของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร.....	8
2	โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของภาวะซึมเศร้า (ตามสมมติฐาน).....	9
3	โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของภาวะซึมเศร้า (ก่อนปรับ).....	77
4	โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของภาวะซึมเศร้า (ปรับใหม่).....	79